

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-3-236 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 08-76/1227-465
Karar Tarihi : 30.12.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M.Sıraç ASLAN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER: Şahin YAVUZ, Erdem AKTEKİN

**C. ŞİKAYET
EDEN**

: Selahattin DOĞAN
cuburon@hotmail.com

20

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN:

Bergama'da faaliyet gösteren fırıncılar

E. DOSYA KONUSU: Bergama'da faaliyet gösteren fırıncıların aralarında anlaşarak ekmeğin bakkallara ve tüketiciye satış fiyatını belirledikleri iddiası.

30

F. İDDİALARIN ÖZETİ: E-posta yoluyla gönderilen şikayet dilekçesinde özetle; İzmir Bergama ilçesinde 75 YKr'den satılan 300gr ekmeğin fiyatının rekabet nedeniyle 40 YKr'ye kadar gerilediği, bunun üzerine Bergama'da faaliyet gösteren fırıncılar arasında ekmeğin fiyatının tespiti yönünde anlaşma yapıldığı, bu anlaşmanın bakkal ekmeğe büfelerine asılan Kardeşler Fırın, Kayacan Fırın, Benek Fırın, Mücadele Fırın, Arapoğlu Fırın, Hacıoğlu Fırın, Arzu Gıda, Bereker Fırın, Karataş Fırın, Gürcan Fırın, Ku-Şi Ekmek Fırın ve Şeydi Kayalaroğulları tarafından imzalı ve ekmeğin "toptan alış" ve "perakende satış" fiyatını gösterir belgeyle ilan edildiği, bu belgenin büfelere asılış tarihi olan 1.12.2008 tarihinden itibaren ekmeğin fiyatının tekrar 75 YKr'ye çıktığı belirtilerek, gereğinin yapılması talep edilmiştir.

40

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 2.12.2008 tarih ve 7942 sayı ile intikal eden başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 24.12.2008 tarih ve 2008-3-236/İİ-08-ŞYA sayılı İlk İnceleme Raporu 25.12.2008 tarih, REK.0.07.00.00-110/282 sayılı Başkanlık Önergisi ile 08-76 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

50

- Bergama da faaliyet gösteren bazı fırıncılar tarafından ekmeğe büfelerine asılan ve ekmeğin toptan ve perakende satış fiyatını tespit etme amacını taşıdığı ileri sürülen belge 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma olmakla birlikte, anlaşmanın yapıldığı tarih ve ilgili coğrafi pazarın büyüklüğü dikkate

alındığında etki doğurmuş olsa bile bu etkinin çok sınırlı düzeyde gerçekleştiği düşünüldüğünden, uygulamanın sona erdirilmesiyle şikayet konusu rekabet sorununun çözüleceği ve dolayısıyla bu aşamada konuya ilişkin önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığı,

60 - Bununla birlikte Kanun'un 9/3. maddesi uyarınca bahse konu uygulamaya son verilmesini sağlamak amacıyla; Bergama Kaymakamlığı'na ve başta belgede adı geçen fırıncılar olmak üzere Bergama'da fırın işleten üyelerine bildirim yapmak üzere Bergama Ticaret Odası'na ve İzmir Fırıncılar Odası'na görüş bildirilmesinin uygun olacağı,

sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Ekmek Fiyatının Belirlenmesine İlişkin Mevzuat

70 Öncelikle "ekmek fiyatı"nın düzenlemeye yönelik yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine kısaca değinilmesi uygun olacaktır.

Ekmek üretimi gerçekleştiren fırınlar, teşebbüslerinin niteliklerine göre "esnaf" veya "tacir" olarak iki kategoride değerlendirilmektedir. Her iki nitelikteki fırıncılar için ekmeğin azami fiyatını düzenleyen iki ayrı mevzuat bulunmaktadır.

I.1.1.Esnaf Odalarına Kayıtlı Esnaf Niteliğindeki Fırıncılar İçin Geçerli Mevzuat

80 Esnaf ve Sanatkârlar Odaları'na bağlı esnaf niteliğindeki işletmeler 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 62. maddesine göre belirlenen azami fiyatlara uymak durumundadırlar. Ekmeğin azami satış fiyatının tespitini düzenleyen ilgili madde şu şekildedir:

"MADDE 62. — Bu Kanuna tabi esnaf ve sanatkârlarca üretilen mal ve hizmetlerin fiyat tarifeleri, bağlı buldukları odalarca hazırlanır ve odanın mensubu olduğu birlik yönetim kurulu tarafından fiyat tarifesinin sunulmasından sonra otuz gün içinde onaylanır veya reddedilir. Onaylanan fiyat tarifesi belediye, mülki amirlik ve ilgili odaya yedi gün içerisinde bildirilir ve bu andan itibaren yürürlüğe girer. Fiyat tarifeleri, uygulanacak azami hadleri gösterir.

90 *Belediyeler veya o yerin en büyük mülki amiri tespit edilen bu tarifeleri uygun bulmadıkları takdirde esnaf teşekkülü ile anlaşmaya varamazlarsa onbeş gün içinde o yerin mülki amirinin ya da görevlendireceği yardımcısının başkanlığında, ticaret ve sanayi veya ticaret odasından bir temsilci ile esnaf ve sanatkârlar odaları birliği temsilcisinden teşekkül edecek bir komisyonda görüşülüp karar verilmesini isteyebilirler.*

Komasyon kararları salt çoğunlukla alınır. Komasyon, tarifeleri uygun bulmadığı takdirde tarife yürürlükten kalkar.

100 *Komisyon kararına karşı, ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren on gün içinde ticari davaları görmeye yetkili mahkeme nezdinde itirazda bulunabilirler. Bu mahkemenin kararı kesindir.”*

I.1.2. Ticaret Odalarına Kayıtlı Tacir Niteliğindeki Fırıncılar İçin Geçerli Mevzuat

110 Ticaret ve sanayi odalarına kayıtlı tacir ve sanayici niteliğindeki işletmeler ise, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 12. maddesi ve bu maddeye dayalı olarak çıkarılan "Tacir ve Sanayiciler Tarafından Üretilen Mal ve Hizmetlerin Azami Fiyat Tarifelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde belirlenen azami satış fiyat tarifesine uymak durumundadırlar. Tarifenin belirlenmesi, tarifeye nasıl itiraz edileceği gibi diğer hususlar, Esnaf Odalarına kayıtlı fırıncı esnafı için geçerli olan mevzuata paralel bir şekilde düzenlenmiştir. 5174 sayılı Kanun'un "Odaların Görevleri" başlıklı 12. maddesinin (1) bendinde aşağıda sunulan ifade yer almaktadır:

"Odaların görevleri şunlardır:

.....

120 *(1) Gerektiğinde 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu'nun 125 inci maddesinde sayılan mal ve hizmetlerin azamî fiyat tarifelerini, kendi üyeleri için, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliğe uygun olarak tespit etmek ve onaylamak."*
Bu Kanun'a dayanılarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan "Tacir ve Sanayiciler Tarafından Üretilen Mal ve Hizmetlerin Azami Fiyat Tarifelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik" in "Amaç ve Kapsam" başlıklı 1. maddesi de şu şekildedir:

130 *"5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununa tâbi odalarca, üyeleri tarafından üretilen ve 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanununa tâbi esnaf ve sanatkârlar odaları tarafından belirlenmiş tarifelere konu mal ve hizmetlerin azami fiyat tarifelerinin kendi üyeleri için düzenlenmesi, uygulamaya konulması ve denetimi ile diğer usul ve esaslar bu Yönetmelikle düzenlenmiştir."*

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.2.1. Şikayetçi Tarafından Gönderilen Belge

140 Dosya konusu şikayetin ekinde (elektronik ortamda) şikayetçi tarafından ilçedeki ekmeç büfelerine asıldığı öne sürülen belgenin taranmış bir örneği sunulmuştur. Belgede "Toptan Alış: 0,60 Y.Krş" ve "Perakende Satış 0,75 Y. Krş" ifadeleri yer almakta, bu ifadelerin altında ise "Bergama Fırıncıları" başlığı ile 12 fırının ismi ve imzası bulunmaktadır. Belgede imzası bulunan fırınların, ekmeğin perakende noktasına satış fiyatını ve perakende noktasının tüketiciye yeniden satış fiyatını tespit etmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

I.2.2. Hukuki Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinde *"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu*

150 *eylem ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır”* ifadesi yer almaktadır.

Maddenin lafzından da anlaşılacağı üzere, teşebbüsler arasında gerçekleştirilen ve rekabetin kısıtlanması amacını taşıyan bir anlaşmanın, 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için anlaşmanın piyasada bir etki doğurmuş olması gerekli değildir; hiç uygulamaya konulmamış fakat rekabeti kısıtlama amacı taşıyan anlaşmalar da aynı madde kapsamında yasaklanmaktadır.

160 Aynı piyasada faaliyet gösteren teşebbüsler arasında akdedilen, satılan ürünün fiyatını belirlemeyi hedefleyen veya faaliyet gösterilen pazarın teşebbüsler arasında paylaşımını düzenleyen anlaşmaların rekabetin kısıtlanması amacını taşımaları yönüyle yukarıda yer verilen madde kapsamına gireceği konusunda şüphe bulunmamaktadır. Bergama fırıncılarının aralarında anlaşarak, satışını yaptıkları ekmeğin fiyatını ortak olarak belirlemeleri eylemi de bu türden bir anlaşmadır.

170 Rekabetin kısıtlanması amacını taşıyan bir anlaşmanın 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmesi için her ne kadar anlaşmanın etkilerini doğurup doğurmadığı bir önem taşımasa da, bu noktada belirtmek gerekir ki, başvuruya konu anlaşmanın 1.12.2008 tarihinde uygulamaya konulduğu ileri sürülmektedir. Anlaşmanın uygulamaya başladığı tarih ve ilgili coğrafi pazarın büyüklüğü dikkate alındığında uygulama etki doğurmuş olsa bile bu etkinin çok sınırlı düzeyde gerçekleştiği kanaati oluşmuştur. Buna ek olarak, , 1.4.2004 tarihli 04-23/251-55 sayılı, 24.6.2004 tarihli 04-43/533-130 sayılı ve 23.10.2008 tarihli 08-60/963-381 sayılı Kurul kararlarında, dosya konusu anlaşmaya benzer nitelikteki anlaşmalar ele alınmış; anlaşmaya taraf teşebbüslerin ekonomik anlamda küçük olması, anlaşmanın henüz uygulanmamış olması, anlaşmanın pazarda herhangi bir etki doğurmamış olması gibi nedenlerle rekabetin kısıtlanması amacını taşıyan anlaşmalar akdeden teşebbüsler hakkında soruşturma açılması yoluna gidilmemiştir. Dolayısıyla mevcut dosya bakımından da 4054 sayılı Kanun’un 9. maddesinin 180 üçüncü fıkrası uyarınca taraflara görüş gönderilmesinin uygun ve yeterli olacağı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1- Dosya konusu iddialara ilişkin olarak bu aşamada önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına,

190 2- Bununla birlikte, Bergama’da faaliyet gösteren fırıncıların 4054 sayılı Kanun’un 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca; aynı Kanun’un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı anlaşma niteliğindeki ekmeğin toptan ve perakende satış fiyatını tespit etmeye yönelik her türlü eylemlerine son vermeleri, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağına bildirilmesi yönünde başta şikayet dilekçesinde adı geçenlere olmak üzere Bergama’da fırın işleten tüm üyelerine duyurulması için Bergama Ticaret Odası ve İzmir Fırıncılar Odası’na görüş yazısı gönderilmesi hususunda Başkanlığa yetki verilmesine ve ayrıca bahse konu yazının Bergama Kaymakamlığı’na da gönderilmesine

08-76/1227-465

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 30.12.2008 tarih ve 08-76/1227-465 sayılı Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

Bergama'da faaliyet gösteren fırıncıların aralarında anlaşarak ekmeğin bakkallara ve tüketiciye satış fiyatını belirledikleri iddiası üzerine yapılan ilk inceleme sonucunda alınan karara katılmamaktayım. Şöyle ki:

İnceleme raporunda Bergama'daki bazı fırıncıların aralarında fiyat tespiti yönünde anlaşma yaptığı, bu anlaşmanın ekmeğin büfelerine asılan "toptan alış" ve "perakende satış" fiyatını gösterir belgeyle ilan edildiği belirtilmektedir. Belgede "Toptan Alış: 0,60 YKrş." ve "Perakende Satış 0,75 YKrş." ifadeleri yer almakta, bu ifadelerin altında ise "Bergama Fırıncıları" başlığı altında 12 fırının ismi ve imzası bulunmaktadır. Belgede imzası bulunan fırınların, ekmeğin perakende noktasına satış fiyatını ve perakende noktasının tüketiciye yeniden satış fiyatını tespit etmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

Fırıncılar tarafından ekmeğin büfelerine asılan ve ekmeğin toptan ve perakende satış fiyatını tespit etme amacını taşıyan belge 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma olduğundan ön araştırma yapılması gerekmektedir. Bu nedenle ön araştırma açılmasına gerek olmadığı yönünde alınan karara karşıyım.

M. Sıraç ASLAN
Kurul Üyesi